

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ica, candu concedu ajut6oriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe un anu s6u 40 doidecari, or 3 galbini mon. sanat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 79.

Brasiovu, 18/6 Octobre, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA, TRANSILVANIA.

Ofensa nationala dela unu procuratoru fara plata.

Diurnalele Vienei scrisera despre Ecs. S'a D. metropolitulu Siolutiu, cumca fiendu in visita la canc. c. de Haller acest'a si aru fi auditu unele cuvinte aspre despre politic'a regimului de acum. „Debatte“ dice, ca lucrulu se imtempl'a din contra mai numindu si epistol'a deschisa a Ecs S'ale catra E. S. br. Siaguna de — „inopportuna“ — „si cumca prin ea a doveditu Ecs. S'a, ca se lasa a fi condusu de mani, cari nu sunt romane si a se folosi spre scopuri, cari n'au de a face nemicu cu interesele natiunii romane din Ard6lu.“

„Metropolitulu Siaguna inse, dice totu „Debatte“, n'a vrutu a se invoi la agitatiunile (!) arhiepiscopului. Ac6sta se p6te esplic'a f6rte lesne. Metropolitulu (S.) fiendu de curundu in Vien'a, dupa cum potemu afirm'a fara neci o indiala, s'a convinsu deplinu, cumca nu diace neci in intentiunea Mai. S'ale, neci in direptiunea, care a desemnat'o monarchulu regimului seu, se se atinga neci catu-i mai pucinu de drepturile natiunii romane din Ard6lu, care le castig'a ea in tempii mai de curundu.“

„Romanii din Ard6lu au de asi multiami rezultatele cele mari nationali, afara de grati'a monarchului, eminintei capacitati si extraordinariei istetime diplomatice si patrundietatii politice a lui Siaguna. Nu ne indoimu, cumca ei acum, candu vedu a fi sositu momentulu impacuierei cu natiunile magiare ale Ard6lului se voru alatura lesne la parerea lui. Si fiendca si o majoritate precumpanit6ria a intielegiunii neependiente romane, sunt totu de aceste simtieminte (cum su acele soro „Debatte“ ? R.) credemu, ca potemu astepta cu liniste deplina decursulu lucrurilor in Transilvania. In asteptarea, ca spiritulu de impacare va triumfa in Transilvania, nu ne va p6te clatina neci impregiurarea, d6ca se va arata ici, cole, cate unu dinte de balauru pe care l'a semenatu birocraismulu.“

Ast'a e ofensa nationala a procuratorului fara plata. —

Ne aflamu pana acum provocati din mai multe comitate a respinge cu indignatiune ac6sta ofensa nationala, ce cutedi'a „Debatte“ a o provoca prin nesocotitulu seu articulu de susu din Nr. 279, in care nu se rusin'a a numi Epistol'a Ecs. S'ale D. metropolitu Alexandru „inopportuna“ si cuprinsulu si scopulu ei — care e general'a expresiune a incordatelor dorintie ale natiunii romane din totu Ard6lulu, chiaru si ale fratiloru nostri gr. or., cari cu petitiuni si deputatiuni s'au rogatu c'a de Ddieu de Esc. S'a D. arhiepiscopu si metropolitu Andreiu bar. de Siaguna pentru ecsoperarea acelu congresu, — nu se rusin'a alu timbra de agitatiune! — Noi o facemu ac6sta si din datori'a, care o avemu c'a romani, indreptatiti dupa lege de a ne consult'a despre cele ce avemu de a face, tocma in interesulu buneii in voiri intre natiuni, cum o facu si fratii sasi, si provocamu pe numitulu diurnalu, c'a se si rev6ce acele vorbe de claca, ce sunt in stare a impl'e de amaratiune inimele tuturoru romaniloru ardeleni, cari vener6sa in Escelenti'a S'a D. metropolitu Alexandru pe Nestorulu celu mai credintiosu tronului si mai sinceru devotatu intereselor natiunii romane, si dechiaramu la t6ta lumea, ca t6te cele scrise in acea epistola in solidum le primesce natiunea de ale sale; 6r' cele scrise de „Debatte“ le respinge c'a infamat6rie si atingat6rie de on6rea nationala.

Se scia ver' si cine, ca Esc. S'a e inca din conferinti'a nationala din Sibiu 1863 impoteritu, obligatu si rogatu c'a presiedinte, c'a se i6e iniciativ'a, orcandu voru cere interesele nationali a pasi impreuna si in intielegere cu sociulu seu la t6te mesurile cele neaparate, pana candu natiunea va fi deplinu ase-

curata in drepturile sale politice nationale; deci vatamandu pe Esc. S'a ne 'ati vatama natiunea! —

„Tel. gr. romanu“ facia cu cele de susu respira in Nr. 78 din 15 Oct. cele urmat6rie:

„Asigurarea ac6st'a a diurnalului semioficialu Nr. 279 este cu atatu mai insemnata pentru natiunea n6stra romana din Ard6lu, cu catu aceea se face cu cuvinte precise, este tiparita cu litere resfirate si nu i6rta nici o dobieitate despre aceea, oa n'aru fi resunetulu principiului, carele Mai. S'a l'a prescisu regimului seu facia cu natiunea n6stra.

„Noi avemu cuventu a crede afidarei diurnalului semioficialu din Vien'a si ac6st'a o credemu cu atatu mai multu, ca ci toti barbatii romani, cari au avutu norocire a se 'ntalni cu Escelenti'a S'a parintele arhiepiscopu si metropolitu baronu Siaguna dupa re'nt6rcerea s'a dela Vien'a, s'au potutu convinge, ca Escelenti'a S'a recomanda studiarea positiunii n6stre nationale facia cu schimbarile, care insusi Monarchulu au gasitu cu cate a le face, spre mai mare prosperarea imperiului seu si a tuturoru pop6reloru: si in fine, Escelenti'a S'a au afidatu pe toti, cu carii au avutu intalnire, ca caus'a nationala nu este in periclu, (?) ca terenulu acelu politico-nationalu, pe care l'amu castigatu prin legi constitutiunali sanctionate de catra Maiestate, ni remane nesmintitu, si ca barbatii nostri nationali nu se voru esturb'a din oficiile lor, la care i-au pusu grati'a maiestatica.

Aceste descoperiri arhieresce au aflatu resunetu in toti barbatii nostrii inteligenti, cari n'au fostu preocupati de chaosulu, pe care unii lu vedeau in schimbarile lucrurilor politice, fara se fia asteptatu vreunu manifestu maiestatiou, ci grabira cu articlii diurnalistici inaintea natiunii. Grab'a strica tr6b'a fratiloru romani! de aceea noi n'amu vrutu se grabimu cu articlii nostri, c'a se nu stricamu tr6b'a n6stra, si c'a se nu devenimu in vre-o contradicere, care aru aduce pe publiculu nostru in confusiune. Astadi (!) avendu a mana manifestulu Maiestatei S'ale din 20 Sept. a. c. repetimu cele ce amu disu in Nrulu 74 alu acestui diurnalu cu acea deslucire mai de parte: ca n'avemu inse a ne face ic6ne in spaimentat6re pentru viitoriulu nostru, ci avemu indatorire, a priveghia in interesulu causei n6stre nationalu, si a starui, c'a terenulu castigatu se ni lu sustienemu.

Ce se tiene de acelu pasagiu din diurnalele vienesu, ca parintele nostru a. episcopu si metrop. br. Siaguna n'au aflatu de bine a se acord'a parerei Esc. S'ale Dlui arhiepiscopu Siolutiu pentru de a conchiam'a ei unu congresu, — afirmamu si noi, ca asia este, inse afirmamu si aceea, ca convingerea aceea a Escelentiei S'ale Dlui nostru metropolitu Andreiu nu se reduce la obiectu, ci la form'a unui congresu, si ca aceea nu se p6te refrange cu d6ue trei cuvinte, precum au facutu unu corespondinte alu „Concordiei“, pentruc'a se scie, ca par. metropolitu Siaguna nimicu nu intreprinde, pana candu n'au prejudecatu bine si cu ameruntulu atatu inceputulu catu si finea lucrului, pe care va se lu tractedie. Cause mari si ponder6se au trebuitu se fia fostu acele, care au silitu pe Esc. S'a br. Siaguna a responde negativu, cu privire la obiectu (?) si a observ'a, ca in impregiurările de facia pentru elu nimicu nu este mai consulta; decatu se fia cu priveghiare, c'a on6rea natiunii, si caus'a ei cea dr6pta se nu se compromita in nici unu timpu, s6u celu pucinu nu cu vin'a arhieriloru.“

Dar' d6ca arhierii tacu, si particularii s6u individualitatele nationali ar' face p6te din nesciintia ici colo, cate unulu, pasi gresiti, cari se compromita caus'a, apoi cine va fi sponsatoriu natiunii si viitoriului ei?! Cei ce studiasa si tacu, or cei ce facu pasi compromitietori din lips'a conferintii nationalu?! Cei ce se folosescu de legea egalei indreptatiri politice nationali, or' cei ce nu cutedi'a a se folosi de ea in casu atatu de grandiosu, candu natiunea de t6te partile cere si ast6pta congresu?! Hei! ea nu se increde neci de cum in cuventele unui „Debatte“ s6u altu diurnalu de teapa lui, candu vede, ca in facta ni se ignor6sa drepturile. — R.

„Acel carii au scapatu pe Austri'a.“

Motto: Buna diu'a de 'iai datu, drumu de vorba sia luatu.

„Korunk“ Nr. 119 din 8 Oct. se adresà din nou catra romani si catra diarialele loru cu unu articulu de fondu titulat precum se vede mai susu. Redactorulu scóse acestea ouvente din unu articulu alu „Trimbitiei Carpatiloru“, prin care acestu diariu din Bucuresti mustra pe Austri'a pentru ca acésta ar fi datu pe romanii transilvani prada nu sciu cui, natiunii magiare, séu aristocratiei, séu simplu la o sistema noua, in a carei reintórcere romanii nu aru fi mai voitu se créda. Se intielege ca „Korunk“ inca mustra pe susu numitul diariu romanescu, pentru ca ar fi avutu fruntea cá se dica, cumca romanii aru fi scapatu pe Austri'a, eara nu mai virtosu a r m a t ' a r u s é s c a .

„Gazet'a“ n'ar avea se se amestece in acésta disputa, pentru care tocma acum romanii n'au nici o pofta, intr'aceea fiindca „Korunk“ o infrunta si pe acésta, cá si cum dens'a inca s'ar lauda totu numai cu glori'a armelor romanesci din anulu 1848/9, este unu punctu de onóre si pentru densa, cá se'si deschida colónele sale la o explicatiune in susu atins'a cestiune.

In interesulu adevéruulu o spunemu curatu, ca ici colea totu mai este cate unu romanu necunoscatu de lume si de ómeni, care astépta cá cineva se fia romaniloru recunoscatu pentru portarea loru din 1848/9*). Pe unii din acestia ii ia gur'a séu condeilu pe dinainte si scapa cate odata ouventulu: multiamita. Fia inse „Korunk“ prea incredintatu, ca nici romanii transilvani preste totu nu sunt atatu de copilarosi, nici „Gazet'a“ nu mai póte fi atatu de naiva, pentrucá se mai astepte vreodata vreunu semnu de recunoscintia dupa portarile loru din anii aceia, Preste o asemenea desamagire romanii transilvani au trecut inainte de acésta cu 10 si cu 15 ani. In an. 1849/50 pre candu deputatiunile romanesci inca totu se mai provocá la meritele natiunii, pre candu inse „Siebenb. Bote“ ii infera barbatesce cu epitetele de hoti, ucigasi, tetiunari, unu barbatu de statu de rang in altu dise catra doi deputati romani: „Was? war es doch euere verfluchte Pflicht und Schuldigkeit, und wenn die ganze Nation zu Grunde gegangen wäre, so musstet ihr kämpfen.“ . . . . Dupa aceea s'au mai datu romaniloru sute de ocaziune din care au pctutu recunósce adevéruulu tuturoru acelu invetiári, pe care „Korunk“ le da romaniloru abié acum catra finea anului 1865. Adevéruulu vorbesce „Korunk“, ca in politica multiamit'a (gratitudo) nu are locu; eara oelu carele nu cunósce nici atata, nici se se amestece vreodata in afurisit'a de politica, ci se o lase altora, carii au amblatu si au caditu mai adesea pe parchetulu ei celu lunecosu.

Asié dar' in privinti'a recunoscintiei si a multiamitei amu fi totu la unu intielesu cu „Korunk“. Elu inse mai face romaniloru inca si alte observatiuni, pe care in partea loru mai mare nici unu romanu nu are se le ia in nume de reu, ci are numai se 'si spuna si ei opiniunea loru.

K. doresce din tóta inim'a cá se se intieléga cu romanii asupra conceptulu de dreptu. Asiguramu pe K. ca in acestu punctu va afla pe intrég'a intielegintia romanésca totudeauna gat'a de a pasi la cointielegere.

K. mai doresce, cá ideile democratice se se desvólte lá romani in o direptiune buna. Aici mai anteiu ar trebui se cunóschemu lamuritu, care ce intielege sub democratia; pentruca déca cineva ar' intielege prin democratia si democrati nisce cete de ómeni in tóta privinti'a neoiopliti, traitori mai multu din grati'a altora, imbracati in petece, cu perulu vélvoiu, cu bar'ba stufósa imprasciata, cu unghii netaiate, cu faci'a spalata numai duminéc'a, cu camasi'a négra, unsurósa schimbata numai candu cade ea de sine de pe trupulu, buna óra cá in unele parti ale Ungariei si cá la ciobanii din Dobrogea, ómeni carii mananca odata in di si dormu pe cate o rogojina trentiuita, — atunci in noi aru afla pe cei mai determinati contrari in casu candu acelu cineva s'ar incerca a degrada onorific'a numire de Demos identificanduo cu asemenea clasa de ómeni; se sciti ca unulu cá acela ougeta a introduce despotismulu séu cu ajutoriulu Lazaroniloru, séu prin producere de escese, brutalitati si crudimi feróse.

K. inse cere dela Demos si anume dela celu romanescu matoritate politica, pentrucá se nu comita erori si se nu se faca de risulu lumii. K. earasi are tóta dreptatea ca pretinde matoritate politica, pentruca dieu si noi o pretin-

*) Buna óra cá si corespundinti'a reproducu in „Korunk“ Nr. 120 si insocita de insemnarile redactiunii.

demu si o dorimu. Rogamu, pe K. cá se ne spuna cu man'a pre ougetu, la care poporu din Transilvani'a si Ungari'a gassesce elu mai multa matoritate politica de catu la romani, ca noi ori catu o cautamu de ani aprópe treidieci nu o gasimu. Si óre unde a fostu pana acum scól'a de politica pentru poporu? In diarie? Nici o litera, ca poporulu séu nu citeisce nimicu, pentruca nu scie, séu déca scia, numai carti de rugaciune si calindare. In adunari? Acelea niciodata n'au fostu suferite nici chiaru la orasie, pentruca asié ceva s'a botesatu cu nume de demagogia turburatóre de pace si linisce. Asié dara cum voiesce K. se ajunga poporulu la pricepere si matoritate politica?

K. mai pretinde cá romanii acum se stea in ajutoriu aceluora, carii au recastigatu libertatea constitutiunala. Se se demustre romaniloru invederatu, ca in adevéru acésta este libertatea constitutiunala, pe care aru trebui se o apere toti locuitorii acestei tieri si apoi se véda lumea, déca romanii voru remané in apararea ei inapoi'a altora. Me temu inse, ca din nenorocire noi diferimu tocma in definitiunea libertatii constitutiunale. Dv. puneti libertatea individuala mai pre susu de tóte libertatile. Eata in acestu punctu damu man'a cu Dvóstra. Acum inse ve rogu, se luamu a mana constitutiunea vechia, cum si chiaru legile din an. 1848 si se numeramu la unu locu tóte acelea casuri, in care libertatea individuala este séu legata cu totulu, séu marginita cá nicairi in alta tíera constitutiunala, séu redusa numai la unele clase de locuitori. Se ne deschidemu si noi ochii, sei deschideti si Dv. si se nu damu nume de libertate nici la privilegiu si nici la desfreu. Si óre déca romanii aru respinge dela sine asemenea libertati, aru fi ei séu nematori, séu tocma rebeli?

K. dice, ca Europei prea pucinu ii pasa de micile nóstre doreri nationale din Ardélu. Eu dicu mai multu: Europ'a luminata privesce cu oompatimire despretiuitóre la ticalósele nóstre rivalitati, ea ne tiene pre toti, baga de sama, pre toti fara exceptiune de minoreni, séu inca ce este si mai reu, ea acestea miserii ardelenesci si unguenesci nu le pricepe nicidecum. Si cum se le si póta pricepe! Noi inca totu ne mai certamu asupra mai multoru cestiuni, care pe airea s'au terminatu cu 60 si cu 100 ani mai nainte. Si de unde se trage acesta remanere indereptu séu déca mai voiti, recadere a nóstra? Se o spunemu? Nu, pentrucá se nu ni se dioa earasi ca recriminamu; ne va spune candva la toti Europ'a nepartitóre.

De aici incolo vinu eateva espectoratiuni ale desu citatulu diariu, in care nu potemu fi de acordu cu densulu. K. sustiene, ca rol'a natiunii romanesci si a celei sasesci in Transilvani'a s'a finitu. Ce voru dice sasii la acestu complimentu, védia ei, ca si de altamintrea n'au nici o trebuintia de advocatur'a nóstra. In catu pentru romani, apoi mie mi se pare ca ei credu tocma din contra, cumca adica natiunea romanésca cá natiune pana acum nu a jucatu nici unu felu de rola din care se aiba a cadé, ci cumca ea tocma de aci inainte e destinata de Provedintia a juca o rola demna de o natiune. Anulu 1848 a fostu epochalu numai pentru regenerarea nationala. Intre anii 1849—1860 natiunea romanésca a statutu infasiata de absolutismu alaturea cu tóte celelalte natiuni ale monarchiei, prin urmare in acelu periodu nu a fostu vorba de role politice si nationale. In anii 1861—64 s'au jucatu numai unu prologu alu unei drame, eara insasi dram'a va urma de aci nainte, carea dupa cum ne spune unu presimtiu alu nostru, in totu casulu va esi marétia, va consta din mai multe acte impartite pe mai multe periode ce se voru intinde pe cateva dieci de ani, intretiesute de peripetii si episoade uneori si tragice si esecutate candu mai bine candu mai reu. (Va urmá.)

Marcalulu dela Aludu.

A i u d u 10 Oct. n. In mediloculu acestei confusiuni ametitórie, pre candu comitele Conrad Schmidt conchiamà spre consultare universitatea natiunei sasesci — fratii unguri tienu conferintie preste conferintie in privinti'a afaceriloru privitórie la diet'a din 19 Noembre a. c. si mergu totu pe sarite, cá si generalulu, care prin mersu duplu vrea se suprindia pe contrariu i, se si stórca victoria — ér' romanii trecuti prin atatea valuri politice — cu sperarea in Ddieu si Imperatulu redimati numai pre puterile loru proprie, inse cu deplina credintia in dreptatea causei loru, de si inca fara de programu ne formulatu cu precisiune, prin ingrigiari se uita in facia venitoriulu celui criticu alu loru, — nu va fi de prisosu, spre a satura curiositatea unora — a da materia de ougetatu si

de orientare altora, a descrie celea petrecute in Aiudu in 20 Oct. diu'a adunarei comitetului comitatense alu aceloiasiu comitatu.

Insemnu dara din capulu locului ea amintitulu comitetu seau dnpa vocabulariu constitutionale vechiu: Marcalu, a fostu eflusulu unei conferintia, la carea avura onóre a fi poftiti, precum furamu informati si 2 romani, — si acésta onorata conferintia defipse numerulu membriloru in numerulu rotundu de 100. — Nu voimu astadata a cerca, ca dupa ce cheiea, seau in ce proportiune, candu vorbescu in termini destulu de lamuriti cifrele, adeca unguri, sasi 63 + 34 romani*) = 100 — se fi absentatu vre unulu dintre fratii unguri nu potu sci, dau inse cu socoté'la, ca s'au infaciosiatu intr'unu numeru cu multu mai insemnatu decatu au fostu chiamati, precandu dintre romani abia venira 20 insi si anumitu munténii cu una mica exceptiune romasera acasa. — Ci acestu incidente nu impedeòà intru nimicu cursulu lucrului — membrii presenti se adunara in sala comitatului, pre carii insoci si unu publicu neinsemnatu. Una deputatiune, invità pre Ilustritatea S'a D. comite S. la siedintia. — Care candu intrà in sala fù intimpinatu cu éljen entusiasticu! Cuprindiendusi soanulu deschise siedintia cu una cuventare, in carea accentuà amarele nemultumiri si necadiuri suferite de natiune in cursulu celoru 4 ani din urma! (??) multumira inse Maiestatei S'ale imperatului si regelui, ca in intielesulu legiloru patriei Via Supremae inspectionis vrea a ne soapa de acea stare atatu de straina de institutiunile patriei nòstre — si precum prin manifestulu seu din 20 Sept. s'a exprimat, doresce prin cointiegerea popóreloru pre cale constitutionale a mediloci buna starea si multumirea popóreloru (!?) sale; — multumi si membriloru presinti pentru increderea si respectulu aratatu catra person'a-i prin infaciosiarea Dloru la siedintia comitetului spre a se consulta in privintia afaceriloru pregatitòrie pentru dieta, — si cu acésta dechiara siedintia de deschisa. — Dedu apoi cetire decretulu guberniale din 12 Sept. a. c. privitoriu la conchiamarea dietei — si intréba, déca are cineva de a reflecta ceva? La care reflectesa notariulu comitatului, ca: de si aru avé a face unele reflexiuni la laudatul decretu, dupa ce vede din cuprinsulu aceluia, ca legendele dietei din Clusiu se restringu la o singura cestiune, revisiunea uniunei, se retiene dela ori si ce exceptiune, si primisce decretulu, — dechiaratiunea D. notariu fù spriginita si de D. Zeyk Károly si asia decretulu fù primitu de comitetulu comitatense, inse singuru, si exceptionalmente numai pentru casulu acesta.

In urm'a acestora Ilustritatea S'a D. comite spuse, ca pentru a castiga timpulu a facutu una consemnatiune a membriloru meniti pentru comisiunile insarcinate cu inscrierea celoru indreptatiti in consemnatiunea alegatoriloru. — Propunerea se primi — si cetinduse consemnatiunea se incuviintia, si primi. In comisiune s'a trecut si cate unu romanu, asemenea se urmà si cu comisiunea controle, pentru carea inca se desemnara 6 romani, totunadata s'a facutu cunoscutu, ca in loculu celora, carii din ori si ce cauza si cuventu nu voru puté lua parte, se voru substitui altii. —

In fine mai adausa D. comite S. dara numai pentru sciintia ca: cei ce au dreptu de alegere potu fi alesi in ori si care comitatu, soanuu si districtu; si déca n'aru avé nici cea mai mica posesiune in tienutulu pentru care se alege — poftindu apoi pre judii procesuali, cá conducatori comisiuniloru filia, spre ale da recerutele deslusiri si inviatiuni — cu inschisu siedintia. —

E de insemnatu 1) ca marcalele comitatului Albei inf. in timp'i antemartiani era celea mai sgomotóse diu tóta Transilvani'a si déca din fisiognomiele fr. unguri ne va fi iertatu a deduce, ceea ce noi amu cetitu, o spunemu francu, ca totu astfelu era se fia si acuma déca romanii esia cu pretensiunile lor, adeca: cá in consulu electorale se se compute si tassa; ca alegerile de deputati se se faca dupa principiile de statu modernu, ca inarticularea natiunei romane si egala indreptatire a celoru 3 limbi ale patriei se se recunósca etc. — Ci pucini romani, carii se infaciosiasera cugetandu a fi mai consultu a se tiené neutrali, si a figura cá obserbatori, decatu cu puteri atatu de neegali a incepe una lupta fatigiósa; si precum se prevedea, numai indesiertu, se retienura. Ast-

felu prin procedur'a s'a pusera in uimiri pe fr. unguri cá se nu si mai orédia ochiloru sei, ca Dloru tienura marcalu*).

2) Ca cei pucini romani dupa finirea siedintiei se adunara la olalta spre a se consulta in privintia aceloru afaceri, care vinu mai departe a se urma; si decisera oa: ei nu sunt competenti a formula unu programu pe care apoi se lu urmésa tóta inteligintia si poporulu din comitatu; dedura inse de si cu nespnsa dureie si amaratiune cea mai via expresiune dorintiei generali in privintia neamanatei teneri a congresulu national, totunadata cu totii in solidum fara osebire de confesiune isi descoperira parerea de reu, ca-oi acela cá uniculu nimbulu alu mantuirei politice romane, nu s'a tienutu si pana acuma!! —

Cu privire la congresulu nationalu subscrisulu propune cá unu medilocu suplinitoriu cá, déca: acela la nici unu casu nu se va tiené, celu pucinu inteligintia se tiena in tóte partile conferintie in privintia politice, ce au romanii de a urma intr'o cestiune asia vitale, oum e uniunea?! apoi se se dechiare pe facia, déca afla consultu se ia parte la dieta, seau se se tiena pasivi? Era rezultatulu conferintiei se lu tramitia la redactiunea Gazetei, care in lipsa organului competente national se formulésa dupa maioritaea absoluta a dechiaratiuniloru, programulu. —

La 2 óre dupa ameadu Ilustritatea S'a D. comite supr. dede una masa diplomatica stralucita, la carea fura invitati si unii dintre romani — la carea firesce ca n'au potutu remané toastele, — celu d'antaniu toastu l'a ridicatu Il. S'a D. comite supr. pentru MM. SS. Imperatulu, Imperatés'a, Archiducele si Archiduces'a imperatesci, si pentru tóta dinastia dómnitória; alu doilea se ridicà pentru Il. S'a D. comite supr. — Unulu romanescu cu moto: Rara Concordia Fratrum, care de si basatu pre dreptate si pre principiale crestiniismului, nu fù petrecutu cu acea insufletire, care a meritatu'o; — nu putu inse se cungiure atentiunea D. prof. Gyarmathi, care de si vorbi cam cu reserva ni o spus francu, ca cestiunea natiunalitaea o tienu numai de o cestiune secundaria; (?) éra intregitatea corónei S. Stefanu si Nemzeti Egyrég! firesce in intielesulu Dsale, a repetitu'o mai de multe ori. — D. prof. Kasza vorbi pentru fericirea poporulu, adause inse, ca poporulu nu trebue sarnitu (bojgatni) si atrage dela ocupatiunile pentru tendintie politice, pe care densulu nu le precepe; noi inse l'amu preoptu pe Dlu forte bine!

N'au remasu nici archipastorii nostri ne amintiti, ma nici Esc. S'a D. Vas. Popu. — Nu negamu nici ne indoimu despre bunavointia fratiloru; — tonulu inse cu care aceea se exprima fù atatu de modestu, de aru fi facutu onóre si celoru mai flegmatici aglii seau nemti. —

In urma cásu nu ostenescu prea multu atentiunea cetitorulu, si se deinu si urtiosu cu astfelu de descrieri me marginescu a arinti, ca fratii nostri in voia Dloru cea buna desemnara si totodata si inchinara pentru sanatatea deputatoru la diet'a da Clusiu, pe carii onorara in personale DD. bar. Kemény Itván si bar. Kemény Geiza. — Noi o tienu ramu acésta nmai de gluma; dara ne incredintiaru numai decatu, ca in *Vino veritas* ca-oi desemnuarea deputatoru o spriginira D. Zeyk cu mai multu focu decatu s'aru poté astepta dela ettea cea inaintata a Ds. — La acésta apoi credu ca numai trebe nici unu comentariu. —

NB. Si a Triiscaunele secuiesci se facu asia, si ce e mai multu, c fratii secui cauta pe la Brasiovu vreunu unionistu romanu cá se lu aléga deputatu la Breccu. Acésta maniera e ctita intre toti respectivii si prin comitate, unde ei singuri ou mioritatea lor maiestrita voru alege si cate unu romanu, daro spunu pe facia, ca numai unionisti, cari se primésca enloc art. uniunei cu totu operatulu dietei dela 1848. Apoalegeri cá aceste voru esprime libertatea convingerii politic?! — Da, inse numai ale unionistoru or' renegetiloru. — Ast'a simtiendu romanii de pe tóte locurile respective ntvoru neci a visa de participare la alegeri, far congresu nationalu, cum au si sasii, si toti arunca sponsabilitatea pe cei ce impedece congresulu, care singurine ar' vindeca ofensa ignorarii preste totu a dreptulu de natiune politica coegala. — Singuri Nasaudenii si dór' Fagasiinii potu alege dupa convictiunile loru politice, se intiege, ca si ei numai cá lipituri dupa credeulu celoru ce ignésa cu totulu art. I de lege alu dietei din 1863, in care NBse desfiintiasera tóte legile de mai nainte con-

*) In comitatulu Albei infer. de 200 mii locuitori, intre cari dupa portarea sarcineloru publice si tóte celelalte nuantie ar trebui se fia celu pucinu 70 romani si numai 30 de alte natiunalitati, numai scoteri de ochi! Apoi acésta e fratia! Pentru noi e ofensa natiunala si batere de jocu! —

*) Se i uitamu neci de: qui tacet consentire videtur, ca odata am vre se ne folosimu de oele ce facemu; si regula juris nne va ajuta, ci condemna. —

trarie inarticulării națiunii române, prin urmare și art. XI din 1791, încatu e contrariu acelei legi, pentruca art. XI așa după cum fû elu în vigoare de lege în an. 1791 și mai încôce nu recunosc pe romani s'eu valachi neci pe nemesi, necum pe nevoieri de națiune politică; deci și ei facia cu credeulu și conceptulu respectiviloru potu alege că romani numai pe bazea continuității dreptului nostru naționalu politicu, preservanduse de orice alta esplicare și aplicare a art. numitu de alegere. — Romanulu nu e dedatu a joca după cantulu: Hop, hop, hop! lauf Galopp, pentru aceea înse totu își soi apera dreptulu seu și e celu d'antai, care urgisindu din sufletu tôte sofismele și cercurile vitiôse își întinde man'a la a-deverat'a, dar' nu prefacut'a frățietate, oare ni se ofera cu pretiulu de a recunosc supremati'a magiara fia și numai aristocratica. De acestu pericolu s'a înduratu Maiestatea S'a Imperatulu și Marele Principe a ne mantui prin sancționarea legii numite; și la romani e S a n t a Sanctiunea imperat'esca. Se ne tragemu mai bine seam'a. — R.

UNGARIA. Miscările constituționale și alegerile candidatoru de deputati cu publicarea programelor s'eu a crederiloru politice absorbu tôte atențiunea diurnalistica. — Omer Pasia trecu dela Vien'a prin Pest'a catra Beligradu.

AUSTRIA INFERIOARA. Vien'a 9 Oct. Nu se pôte esplică bucuri'a care ne cuprinse, candu cetirama Epistol'a Ecs. S'ale D. Metropolitu conte Alexandru Sterc'a Siuluti, care premérse cu atata lealitate spre a ne da ecsemplu de buna cointelegere în caus'a pusețiunei, ce are a observa națiunea romana din Ardélu facia cu confusiunea, în care ne aruncă nou'a fase a lucruriloru. Cu atatu mai multu înse ne a doritu profundulu sufletulu, candu amu cititu din „Debatte“ suptu unu titlu oribilu: „Eine Spaltung zwischen de Romänen“ „una desbinare între romani“, cumca respunsulu celuilaltu archereu în caus'a congresulu a fostu negativu. Nu ve poteti intipui, ce dorere ne a cuprinsu pre toti, candu am cititu aceste cuvinte scrise de unu strainu, care abia astépta așa ceva; înse simtiulu de unire și contielegere între romani e cu multu mai puternicu, de catu se nu dè de rusine pe cei ce se bucurara de unu nuortsiuru, a carui imprastiere o asteptamu și o pretindemu cu totii fara deosebire. — Acum tôte privirile și asteptările nòstre sunt atientite asupra lucruriloru Ecs. S'ale D. Metropolitu Alexandru în capitala și la pitiórele tronulu și decumva cu tóta bunavoianți'a Ecs. S'ale nu se va poté realizá idea congresulu, ne lucramu, ca romanii, după cum cetimu din tôte diurnalele, au luat pusețiunea de a și salvá onórea și dreptulu celu avemu cá națiune ne luandu nece o parte la actiunea cea îndreptată spre a ne ignora cá atari. Ecs. S'a D. metropolitu nu a venit aici chiamatu de regimu, ci negțiile s'ale și ale națiunii sale l'au adusu aici. Pana acum a benevoitu a se presentá la cancelariulu c. Haller, la princhele Eszterházy s. a. și primi mai multe visite dela demnitari.

Eri demanétia după beserica junimea studósa la universitatea din Vien'a în corpore înca se duse la Ecs. S'a metropolitulu și lu beneventá multiamindui totuodata de iniciativ'a ce a luat'o condusu de iubirea catra națiunea și patri'a s'a. Oratorele Domnulu Doctorandu Trembitiasiu după reversarea anim'i și a simțimentelor celor ce caracterisésa pe junimea romana pentru națiune și patria rogi în fine pe Ecs. S'a se primésca sincerile devotamente ale juniloru studiosi, cari după ce voru pași în pracs'a vietiei se voru stradui a urmá ecsemplulu celui nobilu, celu da Ecs. S'a prin renoit'a dovedire de iubire, ca nu crutia neci jertfe neci ostenelele batranetiloru pentru drept'a causa a națiunii și-i urá putere și viația îndelungata dela atotopotintele, cá se și póta vedé încoronate cu succese bune ostenelele.

Ecs. S'a response cu mare caldura și benevoit'ia și si aratá credinți'a, cumca se mai afla barbati demni ai națiunii, cari lucra împreuna spre fericirea ei. În fine asecura, ca se va întrepune cá si pana acum pentru binele naționalu, și déca interesele națiunii voru cere, elu bucuros móre pentru ea, sciendu, ca lasa o junime condusa de iubirea patriei și a națiunii, care este gata a urmá ecsemplulu seu. Între „se traiésca“ sgomotose studintii se departara. — Ecs. S'a mai primi și alte visite de demnitari însemnati. —

Dè Ddiu, cá romanii cautandu la trecutulu loru celu plinu de invatiaturi pentru viitorulu și cunoscundu starea pre-

se gasésca în unire frățieoa calea cea adevérata, care se-i duca la fericirea națiunii loru și a întregi patrie! —

— „Fremdenblatt“ scrie, ca congresulu romanu se va tiené la Blasiu, déca se va cointielege și celalaltu archereu. Lui „Pester Lloyd“ înca i-se scrie dela Vien'a, cumca, după cum aude coresp., congresulu romanescu totu se va tiené la Blasiu.

Pamfletulu romanescu din Clusiu.

(Continuare.)

III. În comitete sau cunoscutu romani uni pre altii, atii sau vezutu ca cari romani suntu indestuliti cu ordinetiunile lui Nádasdy și cari nu — deci prea lesne sau potutu prevede ca cine o sese cheme la congresulu nationalu romanu din a. 1863 ca se nu fia opusețiune. Exoell. sua metropolitulu Siuluciu au datu voa libere Diecesi suale, ca se alege reprezentanti la congresu; de și din partea unoru dignitari sau facutu mii de intrigi, totusu sau alesu și de acieia cari aru fi facutu opusețiune în congresu, acum vezendu sufferi lui Nádasdy și Reichenstein cumca promisiunile loru se voru elunda au exoperatu ca Excellentia sua metropolitu cu compromisiunea sua sesi retrage cerculariulu pentru alegerea la congresu — silitu fiindu a conchema la congresu a fara de Bariciu, Ratiu și Axente, sau preoti sau amplexati, va se dica totu de acieia cari tragu lefi din mana Regimulu — de și între romani uniti au fostu înca și alti cu capacitate și avere, pre cari eau fostu alesu la congresu — metropolitulu înse din demandare sau de temea opusețiuni nu eau conchematu — daru erteme sufferi contelui Nádasdy și Reichenstein, erteme Excell. sua metropolitulu a întreba — ca ore stricataru fi cieva națiunii romane aciasu opusețiune? pote ca unile persone nu aru fi adjunsu unde au adjunsu — înse națiunea romana nu era atitu de compromitate precumu e actu. Eu nu voescu a dicie cumca congresulu din a. 1863 acarui membri sau chematu prin Episcopii nu au reprezentatu națiunea romana, prin urmare cumca decisiunile acielui congresu nu au fostu voea națiunii! caci acieia leva dice viitorulu — cie sau întimplatu întru acielu congresu cumu sau sugramatu voia regeneratoriulu națiunii romane Georgiu Baritiu fiescare stie; precumu și acieia ca vorbirile întru acielu congresu disu nu au avutu altu scopu decatu de a serbi de scari solide spre a se pote sui vorbitorii la cielea mai înnalte demnitati — daru cie sau întimplatu cum se dicie „hinter den Culissen“ acieia nu fieste care stie: deci cum tiu de detorie cielea mai interesante ale enera — dupe cie rezultatulu congresulu în deplinu au indestulitu pre sufferi lui Nádasdy și Reichenstein, sau decisu ca alegerea deputatiiloru a sa sese conduca catu altii romani se nu pote reesi de deputati la dieta, de catu acieia cari au fostu chemati la congresu; vase dica de acieia cari numai la comande se vorbeasca — și la întimplare candu ar reesi și altii acieia înca se fie numai amplexati sau preoti — conduciera acestei lucreri au luatuo pre sine Domnulu P. care mise pare e o persone cu auctorulu apelulu din Nr. 85 și 86 a „Concordii“ din a. 1863, Domnia sua au întrebuintiatu tote spre a pote reesi cu acieia idea, ca deputatii se fie numai amplexati sau preoti de acieia cari atirna sau dela Domnia sua sau dela Episcopii, spre aciestu scopu tote medilocile leau întrebuintiatu, sau pusu în correspondinție cu totu felulu de omeni înca și cu de acieia a caroru caracteru nu e pre stre-lucitu: daru finis sanctificatu media sel. totu personalitati și pro domo sua. (Va urmá.)

POLITICA

CONDUCATORILORU NATIUNIEI ROMANE

DIN TRANSYLVANIA

în cieau din urma cincii ani, scrisa

De unu romanu.

Clusiu 1865. Proprietatea librariulu Stein János. Costa 25 cr. și se afla de vendiare la librari'a Carl Sindel aici în Brasiovu.

Cursurile la bursa în 17. Oct. 1865 sta așa:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 23 cr. v.
Augsburg	—	—	108 „ 25 „

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANNE GÖTT.